

**Щерба В. М., к.ю.н.,
доцент кафедри кримінального права та кримінології,
Навчально-науковий інститут права та психології,
Національна академія внутрішніх справ**

СПІВВІДНОШЕННЯ УМИСНОГО ВБИВСТВА З КОРИСЛИВИХ МОТИВІВ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО НА ЗАМОВЛЕННЯ

До внесення змін Законом від 2 жовтня 1996 року до КК України такого кримінально-правового поняття, як «вбивство, вчинене на замовлення» не існувало, тож судово-слідча практика кваліфікувала умисні вбивства, вчинені за матеріальну винагороду, як такі, що були вчинені з корисливих мотивів. Після доповнення КК України цим кваліфікуючим видом умисного вбивства виникла необхідність відмежування вбивства, вчиненого на замовлення, від вбивства з корисливих мотивів [1, с. 106].

О.І. Золотова вважає, що до корисливого відноситься і вбивство на замовлення. Тобто коли вбивця позбавляє життя людину за вказівкою особи, що пообіцяла сплатити або сплатила за це визначену винагороду. Така вказівка може бути у вигляді наказу, розпорядження, а також угоди, відповідно до якої виконавець зобов'язується позбавити потерпілого життя, а замовник - вчинити в інтересах виконавця певні дії матеріального чи нематеріального характеру або ж не вчинювати їх (п. 15 ППВСУ). Якщо замовлення умисного вбивства мало форму угоди, відповідальність за п. 11 ч. 2 ст. 115 ККУ настає незалежно від того, коли були вчинені обіцяні виконавцем дії - до чи після вбивства, виконав чи не виконав замовник свою обіцянку, збирався він це зробити чи ні [2, с. 517].

У зв'язку з наявністю в КК України вказівки на такі кваліфікуючі ознаки умисного вбивства, як корисливий мотив та вчинення на замовлення, слід встановити співвідношення вбивства, скоєного на замовлення, і вбивства з корисливих мотивів. Видається, що між нормами, передбаченими відповідно п. 6 ч. 2 ст. 115 та п. 11 ч. 2 цієї ж статті існує співвідношення частини і цілого [3, с. 235]. Тобто вбивство за винагороду, скоєне з корисливих мотивів, належить кваліфікувати лише за п. 11 ч. 2 ст. 115 КК України, на відміну від того, як це передбачено Постановою Пленуму Верховного Суду України (аб. 4 п. 15) [4].

Для вбивства на замовлення притаманним є те, що виконавець одержує чи бажає одержання певної винагороди як матеріального, так і нематеріального характеру, або прагне ухилитися від якихось негативних обставин не внаслідок позбавлення життя потерпілого, а за виконання замовлення чи у зв'язку з його виконанням, тобто опосередковано через волю і діяльність замовника або уповноважених ним на те осіб. Саме ця обставина принципово відрізняє вбивство на замовлення від інших убивств, вчинених під впливом сторонніх осіб.

Від убивства з корисливих мотивів такий вид убивства відрізняється тим, що вчиняється за дорученням та за ініціативою іншої особи (замовника) і може мати на меті отримання виконавцем не тільки матеріальної, а й нематеріальної вигоди від замовника або уповноважених на те ним осіб.

Дії замовника і дії виконавця вбивства тісно пов'язані між собою. Проте вони суттєво відрізняються за об'єктивною стороною. Замовник (якщо тільки він не є одночасно і співвиконавцем вбивства) не позбавляє потерпілого життя, тобто не виконує об'єктивної сторони вбивства. Він, замовляючи вбивство, вчиняє дії, які спонукають виконавця до вчинення вбивства.

При вчиненні вбивства на замовлення на відміну від вчинення кримінального правопорушення з корисливих мотивів збагачується, як правило, тільки один співучасник вбивства – виконавець, а замовник несе матеріальні або нематеріальні витрати.

Пленум Верховного Суду України рекомендує дії замовника кваліфікувати за відповідною частиною ст. 27, пунктом 11 ч. 2 ст. 115 КК України, а за наявності підстав – і за іншими пунктами цієї статті (наприклад за пунктом 6 – якщо виконавець позбавив особу життя з метою одержати вигоду матеріального характеру, за пунктом 12 – коли вбивство було замовлено групі осіб). Дії замовника умисного вбивства, який одночасно був і співвиконавцем цього кримінального правопорушення, кваліфікуються за пунктом 11, пунктом 12 ч. 2 ст. 115 КК як умисне вбивство, вчинене на замовлення за попередньою змовою групою осіб, а за наявності підстав – і за іншими

пунктами цієї статті. Якщо замовник, який не є співвиконавцем вбивства, керувався корисливим, а виконавець – іншими мотивами, дії замовника кваліфікуються за відповідною частиною ст. 27, пунктом 6, пунктом 11 ч. 2 ст. 115 КК України [5].

Таким чином, умисне вбивство з корисливих мотивів та умисне вбивство, вчинене на замовлення, співвідносяться як ціле та частина, тобто вбивство, вчинене на замовлення, є видом корисливого. Умисне вбивство, вчинене на замовлення, виділено законодавцем в окрему кваліфікуючу обставину саме через те, що воно є найбільш небезпечним з усіх видів корисливих вбивств, оскільки найчастіше скоюється професійними злочинцями-вбивцями – кілерами, а отже за своєю небезпечністю не може бути порівняно із рядовим вбивством з корисливих мотивів, наприклад, з метою крадіжки тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бережний С. Умисні вбивства на замовлення: історично-правовий аспект. Слово Національної школи суддів України. 2023. № 3. С. 105-111.
2. Золотова О.І. Корисливий мотив як кваліфікуюча ознака умисного вбивства. Держава і право: Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць. 2019. Вип. 46. С. 513-518.
3. Карпа Ю. Поняття, загальна характеристика та особливості кваліфікації злочинів проти життя особи. Наукові записки. Том 22. Ч. II. С. 233-236.
4. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2. Вісник Верховного суду України. 2003. № 1.
5. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. 2021. № 6. С. 14.

**Zakharchenko V.P., PhD student,
State University «Zhytomyr Polytechnic»
Zhytomyr**

INTEGRATION OF THE UKRAINIAN LEGAL SERVICES MARKET INTO THE EUROPEAN AREA

European integration is a civilizational choice of Ukraine, which occupies a special place in the foreign policy priorities of our state. Ukraine, striving to obtain membership in the European Union and having signed the Association Agreement in 2014, as well as having received the status of a candidate for membership in the European Union in 2022, has undertaken to reform all spheres of social activity [4].

For Ukraine, European integration is a way to modernize the economy, overcome technological backwardness, attract foreign investments and the latest technologies, create new jobs, increase the competitiveness of domestic producers, and enter world markets, primarily the European Union market. As an integral part of Europe, Ukraine is guided by the model of socio-economic development operating in leading European countries [5, p. 120-121].

The legal services market is not separated from the process of European integration, but on the contrary, is its integral part.

It should be noted that legal services are not only socially useful and socially important services to protect the rights and interests of citizens, legal entities, and the state, but also a type of entrepreneurial activity, the activity of self-employed persons, which is subject to taxation and is a source of funding for the state budget.

In the context of Ukraine's implementation of the Association Agreement, the legal services market has undergone significant positive changes: the monopolization of the legal profession during representation in courts, the creation and implementation of the Unified Judicial Information and Telecommunications System, with the help of which it is possible to participate in court sessions remotely via video communication, as well as submit documents to the court completely electronically, receive court summonses electronically, the transition from a 4-tier justice system to a 3-tier one, the active implementation of the use of qualified electronic signatures when providing legal services, etc.

Positive developments in European integration, which are somehow related to legal activities, include the creation of the High Anti-Corruption Court of Ukraine, the Court Security Service, the